

## ประวัติชีวิต

นายบุญเลิศ นางพินิจ เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๔๘๕ ตำบลบางจักร อำเภวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตร นายเจือ นางสมบุญ นางพินิจ เรียนจบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดนางข้า ตำบลคลองขนาก อำเภวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง

## การเข้าสู่การแสดงมหรสพพื้นบ้าน (ลิเก)

พ.ศ. ๒๕๐๐ ครูหอมหวล นาคศิริ หัวหน้าคณะลิเกที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักของชาว จังหวัดอ่างทอง ในสมัยนั้นครูหอมหวลไปสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง ท่านรู้จักคุ้นเคยกับนายเจือ บิดานายบุญเลิศ ซึ่งเป็นที่เคารพรักเปรียบเสมือนญาติพี่น้อง นายเจือเห็นบุตรมีหน้าตางดงาม กิริยามารยาทเรียบร้อยเหมาะสมที่จะเป็นนักแสดง จึงฝากบุตรให้เป็นศิษย์ครูหอมหวล ฝึกวิชาชีพการแสดงลิเก

นายบุญเลิศได้เข้ามาศึกษาวิชาวิชาชีพลิเกได้ประมาณ ๑ ปี ครูให้ออกแสดงครั้งแรกที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงเป็นตัวพระเอกวัยเด็ก (ตัวกุมาร) แสดงเรื่อง โอรสใจสิงห์ นายบุญเลิศมีความจำดี เสียงดี ปฏิภาณดี ใจรักและขยันหมั่นเพียร สามารถท่องจำบทกลอน ร้องเข้ากับทำนองดนตรีได้แม่นยำ สามารถจดจำท่ารำได้อย่างรวดเร็ว คล่องแคล่วว่องไว เป็นที่รักของครูอาจารย์ทั้งหลาย และไม่เคยถูกครุฑว่าเชยย่นดี ได้รับแต่คำชมเชยเสมอว่ามีความสามารถทางด้านการรำและการร้อง ทั้งยังมีความประพฤติดีมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ

ในระยะแรก ๆ ครูหอมหวลพาศิษย์ออกตระเวนเล่นลิเกเร่ไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยใช้ชื่อคณะว่า คณะหอมหวล ต่อมาเข้ามาปักหลักเช่าวิกบางลำพู ตลาดทุเรียน ตรงข้ามห้างสรรพสินค้า นิวเวิลด์ กรุงเทพมหานคร และมีที่พักให้ศิษย์ทุกคนกินอยู่หลับนอน ครูหอมหวลมีลูกศิษย์มาก สามารถแบ่งสาขาคณะหอมหวลได้ถึง ๙ สาขา

นอกจากคณะหอมหวล ๙ สาขา แล้วยังมีหอมหวลรุ่นพิเศษ ผู้แสดงมีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่นิยมชมชอบและยอมรับกันในยุคฟื้นฟูนาฏดนตรี อาทิ บุญส่ง จารุวิจิตร เสน่ห์ โกมารชุน ถนอม นวลอนันต์ ชุนแผน ภูมิรักษ์ ทองใบ เรืองนนท์ บุญเลิศ นางพินิจ วิโรจน์ วีระวัฒนานนท์ พิสมัย วีระวัฒนานนท์ ฯลฯ ศิษย์รุ่นพิเศษนี้ ไม่ประจำคณะหนึ่งคณะใด จะต้องสลับผลัดเปลี่ยนกันไปปรากฏตัวบนเวทีเกือบทุกแห่ง คนดูส่วนมากติดใจในความงามของพระเอกบุญเลิศ ซึ่งมีรูปร่าง ร่าสวย ร้องเพราะ เสียงดี เจริญอ่อนหวาน น่าฟัง นายบุญเลิศ ไปแสดงที่วิกไหน ประชาชนจะรุมล้อมไปชมการแสดงกันอย่างแน่นขนัด ชื่อเสียงของพระเอกบุญเลิศ เลื่องลือไกลทั่วทุกภาคทุกจังหวัดในประเทศไทย และต่างประเทศ เช่น พม่า ลาว มาเลเซีย และสหรัฐอเมริกา

ครูหอมหวล เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เก่งและยอดเยี่ยม สามารถฝึกนายบุญเลิศให้มีความรู้ความสามารถด้านการร้องราชนิเกลิง เพลงสองชั้น ฝึกท่ารำตามแบบลิเก รำอาวุธประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ดี นายบุญเลิศได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

## การศึกษาทางด้านภาษาและวรรณกรรมไทย

ครูหอมหวล สามารถฝึกนายบุญเลิศ ให้มีความสามารถทางการเขียน การอ่านหนังสือ วรรณคดี นิยาย นิทาน ตำนาน บทละครจักร ๆ วงศ์ ๆ อาทิ อิเหนา ขุนช้าง – ขุนแผน พระอภัยมณี ราชาริราช ลักษณะวงศ์ โกมินทร์ จันทโครพ เป็นต้น หนังสือดังกล่าวเป็นหลักและเป็นแม่บท ในการประพันธ์ บทليเกทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ผู้เขียนบทليเกได้นั้นจะต้องมีความรอบรู้หลายด้าน อาทิ

๑. รู้จักการใช้สำนวนในการเขียนร้อยแก้ว เพื่อเขียนเป็นเรื่องย่อ และขยายเป็นบทพูด เจริจา หรือใช้ฝึกปฎิภาณไหวพริบในการพูดเสริมแต่งให้สนิสนมกลมกลืนไปตามเรื่องที่เขียนนั้น

๒. รู้จักสำนวนในการเขียนร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาเขียนเป็นกลอนลิเกเป็นบทร้อง และดำเนินเรื่องให้เหมาะสม

๓. รู้จักอารมณ์ตัวละครในเรื่องทุกตัว และทุกตอนตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

๔. รู้จักชื่อเพลง ทำนองเพลงทุกเพลงเพื่อนำบทليเกมาบรรจุเพลง เพื่อใช้ในการร้องและรำ

เมื่อนายบุญเลิศแต่งบทร้อยแก้วและร้อยกรองเป็นสำนวนของการแสดงลิเกเรียบร้อยแล้วก็จะ นำมาร้องและรำดูก่อนว่าสอดคล้องเข้ากันได้ดีหรือไม่ แล้วจึงนำไปซ้อมให้ครูทั้งหลายตรวจสอบ ครูหอมหวลเป็นคนละเอียดถี่ถ้วนจะต้องมีการซ้อมการแสดงก่อนที่จะนำมาแสดงให้ประชาชนได้ชม ทุกครั้งไป เพื่อความเรียบร้อยพร้อมเพรียงและถูกต้อง

นายบุญเลิศได้จดจำรูปแบบวิธีการประพันธ์บทليเกจากครูอาจารย์ทั้งหลายไว้เป็นอย่างดี สามารถ ประพันธ์บทليเกและนำไปแสดงเนื่องในโอกาสต่าง ๆ มากมายหลายเรื่อง อาทิ สองขุนพล ธงสามชาย เมียทาส เสน่ห์นางโจร ดอกฟ้าราเมัญ บัวขาว ฯลฯ เรื่องต่าง ๆ นี้ได้นำออกแสดงให้ประชาชนได้ชมและ ได้ฟังหลายครั้ง ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โรงละครแห่งชาติ สังกศิตศาลา ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพฯ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และจัดแสดงลิเกตามงานพิธีมงคลและอวมงคลต่าง ๆ ทั่วไป

งานประพันธ์บทليเกของนายบุญเลิศนั้น มีความยากต้องใช้ความเพียรพยายามในการเขียน ซึ่งมีขั้นตอนที่ยุกยากสลับซับซ้อน ในแต่ละเรื่องนั้น ต้องสร้างภาพและจินตนาการออกมาเป็นลำดับ ดังนี้

๑. แต่งเป็นร้อยแก้ว เขียนเรื่องย่อ แล้วจึงนำมาแต่งขยายเป็นนิยายเล่าเรื่องกำหนดชื่อตัวละคร กำหนดสถานที่ให้ตัวละคร กำหนดฉากให้ตัวละคร กำหนดระยะเวลาให้ตัวละครในแต่ละฉากใช้สำนวน ถ้อยคำที่ถูกต้องในการพูดหรือเจริญจาให้สอดคล้องสัมพันธ์กันโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

๒. แต่งเป็นร้อยกรอง บรรจุคำกลอนให้ตัวละครแต่ละตัวในเรื่อง สลับกับการพูดหรือเจริญจาให้มีความหมายสัมพันธ์ราบรื่นตลอดเรื่อง เลือกเฟ้นถ้อยคำให้มีความไพเราะเพราะพริ้ง แต่งได้ ๒ แบบ คือ

๒.๑ กลอนสด ผู้แสดงต้องมีความสามารถหิยบายเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นมาบรรยายได้ทันที ไม่ต้อง เตรียมล่วงหน้า ผู้ที่จะดันกลอนสดได้นั้นต้องรอบรู้การเขียน การอ่านกลอน ๖ กลอน ๘ มาเป็นอย่างดี มีปฎิภาณไหวพริบตอบโต้ได้อย่างรวดเร็วและชำนาญการดันกลอนสด

๒.๒ กลอนแห้ง ผู้ประพันธ์แต่งและเรียบเรียงไว้เป็นบทละครเพราะผู้แสดงบางคนยังไม่สามารถ คิดกลอนเองได้ หรือบางกรณีนำไปเล่นในสถานที่สำคัญต้องมีการตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมจึงจะ แสดงได้ เช่น สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ โรงละครแห่งชาติ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สังกศิตศาลา

๓. การบรรจเพลง ได้กำหนดให้ใช้เพลงไทยในอัตรา ๒ ชั้น และชั้นเดียว แบบอย่างละครนอก หน้าพาทย์ และเพลงเฉพาะใช้ในการแสดงลิเก เช่น เพลงราชนิเกลิง เพลงหงส์ทอง เพลงออกแขก เพลงเสมอ เพลงเชิด ผู้ที่จะนำเพลงไปบรรจไว้ในบทกลอนได้นั้นจะต้องรู้จักชื่อเพลงและทำนองเพลงเป็นอย่างดี

นายบุญเลิศ เป็นศิลปินอาวุโสที่มีความรอบรู้ในเรื่องการประพันธ์บทลิเกอย่างแท้จริง ปัจจุบันยังคงประพันธ์บทลิเกเรื่องต่าง ๆ ใช้ในการแสดงลิเกโทรทัศน์ ลิเกวิทยุ และประพันธ์บทลิเกให้กับกองการสังคีต กรมศิลปากรใช้แสดงในรายการศรีสุนาภกรรม แสดงรายการของสังคีตศาลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ฯลฯ

### การศึกษานาฏดนตรี (ลิเกลูกบทและลิเกทรงเครื่อง)

ลิเกลูกบท เริ่มแสดงมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน ได้วิวัฒนาการสืบเนื่องมาจาก บรรเลงปี่พาทย์ เพลงสามชั้น สองชั้น ชั้นเดียว เพลงออกภาษา เพลงสั้น ๆ เพื่อออกอุกหมัดซึ่งมีความกระฉับกระเฉงว่องไว ต่อมาผู้คิดให้ตัวแสดงเข้าผสมในการบรรเลงเพลงสองชั้นและเพลงชั้นเดียว ร้องรำไปตามเนื้อเพลงที่บรรเลงนั้น ผู้แสดงต้องแต่งกายสีฉูดฉาดบาดตา ผู้ชายมีผ้าโพกศีรษะ สวมเสื้อคอกลม นุ่งโจงกระเบนทับส้นเพลลา สวมเสื้อกั๊ก คาดเข็มขัดเพชร รัตตะโพกเพชร ห้อยสังวาลเพชรยาว สังเวียนเพชร ห้อยจีเพชร สวมถุงเท้ายาวสีขาว ตัวนางสวมชุดไทย เก๋ล้ำวยสูง หรือใส่ช่องผมปลอม (แต่เดิมใช้ผู้ชายแสดงล้วน) ปัจจุบันได้วิวัฒนาการให้ผู้แสดงเป็นชายจริงหญิงแท้ รูปแบบการแต่งกายจึงเปลี่ยนไปให้เข้ากับยุคสมัย สวมชุดราตรีตามแฟชั่นปักเลื่อมหรือเพชร สวมมงกุฏ ต่างหู สายสร้อยเพชร และมีการสร้างฉากให้เข้ากับเรื่องที่แสดง

ลิเกทรงเครื่อง เป็นการแสดงลิเกแบบโบราณที่สำคัญแบบหนึ่ง สืบเนื่องมาจากพระยาเพชรปราณี (ตรี) ได้คิดปรับปรุงดัดแปลงเครื่องแต่งกายเลียนแบบชุดข้าราชการสมัยรัชกาลที่ ๕ ผู้ชายสวมเสื้อเยียรบับ ใส่สังวาลแพรสาย สะพายโบว์แพรที่ป่า สวมส้นเพลลา นุ่งผ้ายก ประดับด้วยนพรัตน์ราชวรารักษ์ กำมะลอ ศีรษะสวมขมาหรือปิ่นจุห์รียอด สวมถุงเท้ายาวสีขาว ส่วนผู้หญิงใส่เสื้อเยียรบับแขนระบาย หรือแขนหมูแฮม ติดอินทธรณูสวมมงกุฏสตรี เพลงที่ใช้ร้องและรำส่วนใหญ่เป็นเพลงหน้าพาทย์ เพลงสองชั้น อย่างระคนอก เพลงหงส์ทอง เพลงราชนิเกลิง เรื่องที่ใช้แสดงและจำเป็นที่ต้องแต่งกายทรงเครื่อง คือ เรื่องอิเหนา นอกนั้น จะแต่งกายแบบผสมมีทั้งแบบทรงเครื่องและลูกบทอยู่ในเรื่องเดียวกัน การแต่งกายแบบผสมนี้ผู้ที่จำเป็นต้องแต่งทรงเครื่อง คือ พระมหากษัตริย์หรือขุนนางผู้ใหญ่ผู้มีศักดิ์สูง เช่น เรื่องพระอภัยมณี หรือใช้เฉพาะในการรำเบิกโรงเป็นการรำแม่บทของการแสดงลิเก ก่อนที่จะดำเนินเข้าสู่เรื่องที่แสดงออกไป

นายบุญเลิศยังคงอนุรักษ์การแสดงลิเกทรงเครื่อง ทั้งทางด้านการรำ การร้อง และการแต่งกายแบบเดิมของไทยไว้อย่างครบถ้วนตามที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูทั้งหลายสืบมาจนถึงปัจจุบัน

## การศึกษาวิชานาฏศิลป์ไทย (โขน ละคร ระบำ)

นายบุญเลิศได้ศึกษาวิชานาฏศิลป์ โขน ละคร ระบำ จากครูน้อม รักประจิดดี ซึ่งเป็นนักแสดงของ วงษ์อัญญา (บ้านหม้อ) ของสำนักกรมพระนราธิปพงษ์ประพันธ์ เมื่อครูน้อมออกจากวงได้เข้ามาสอนที่โรงเรียนนาฏศิลป์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์) กรมศิลปากร ครูหอมหวลได้เชิญครูน้อมมาเป็นครูพิเศษสอนท่ารำให้กับศิษย์ที่วิกบางลำพู และต่อมาเมื่อครูน้อมเกษียณอายุราชการ ครูหอมหวลเชิญครูน้อมมาพักอาศัยและสอนวิชารำไทย ให้แก่ศิษย์คณะหอมหวลที่วิกบางลำพู

นายบุญเลิศเรียนโขน เรื่อง รามเกียรติ์แสดงเป็น พระราม พระลักษมณ์ เรียนท่ารำในละครในเรื่อง อิเหนา เรียนท่ารำในละครนอก เรื่อง พระอภัยมณี สังข์ทอง ไกรทอง โกมินทร์ ลักษณะวงศ์ ไชยเชษฐา เรียนท่ารำในละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง – ขุนแผน เรียนท่ารำในละครพันทาง เรื่อง ราชอิริยา ฯลฯ นอกจากนี้ นายบุญเลิศยังเรียนท่ารำมาตรฐานวิชารำไทยด้วย เช่น รำแม่บทใหญ่ รำแม่บทเล็ก เพลงช้า เพลงเร็ว เป็นต้น

ครูน้อมรักและเอ็นดูนายบุญเลิศเหมือนลูกหลาน ดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษมากกว่าศิษย์คนอื่น ๆ ต่อมาภายหลังนายบุญเลิศได้แยกไปตั้งคณะเป็นของตนเอง ครูน้อมก็ติดตามไปดูและควบคุมการแสดงอย่างใกล้ชิดทุกครั้ง จนกระทั่งครูน้อมเสียชีวิต

## การศึกษาวิชาคีตศิลป์ไทย (ขับร้องเพลงไทย)

นายบุญเลิศศึกษาวิชาการขับร้องเพลงไทย ที่บ้านดุริยประณีต ซอยวัดสังเวช บางลำพู กับครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต และครูสุรางค์ ดุริยพันธ์ ศึกษาเพลงไทยประเภทต่าง ๆ อาทิ

๑. เพลงสองชั้น เพลงชั้นเดียว เพลงภาษา สำหรับบรรจุทำนองร้องในบทลิเก

๒. เพลงเถา เพลงเกร็ด เพลงตับ เพื่อใช้ขับร้องร่วมกับวงปี่พาทย์ประจำคณะของนายบุญเลิศและร่วมขับร้องให้กับวงดนตรีไทยคณะอื่นได้เป็นอย่างดี อาทิ วงปี่พาทย์ เครื่องสาย และวงมโหรี

นายบุญเลิศ มีความสามารถขับร้องเพลงเถาสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นเพลงไทยชั้นสูงได้ เช่น เพลงสี่บทบุหลัน แขกมอญ สุดสงวน สารถิ เป็นต้น

## การศึกษาวิชาดนตรีไทย

นายบุญเลิศเรียนดนตรีไทยกับครูสมชาย ดุริยประณีต และครูทัศนัย พิณพาทย์ ที่บ้านดุริยประณีต สามารถบรรเลงดนตรีไทยประเภทปี่พาทย์ได้ทุกเครื่องมือ และบรรเลงเพลงสำคัญ ๆ ได้ถูกต้องแม่นยำตามหลักวิชาดุริยางคศาสตร์ อาทิ เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู เพลงเสภา เพลงตับ เพลงเกร็ด และเพลงเดี่ยว เช่น เดี่ยวสารถิ เดี่ยวกราวใน เดี่ยวแขกมอญ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสามารถบรรเลงดนตรีรับการแสดงลิเกให้กับคณะ และสามารถบรรจุเพลงที่ใช้ในบทประพันธ์ลิเกได้อย่างถูกต้อง

## การถ่ายทอดวิชาความรู้

นายบุญเลิศ ประสบความสำเร็จในด้านการสอนนาฏดนตรี ถ่ายทอดวิชาความรู้ความสามารถมากมายให้แก่ศิษย์ นายบุญเลิศใช้บ้านของตนเองเป็นที่สอนและฝึกซ้อมการแสดง กระทั่งศิษย์สามารถประกอบอาชีพด้านการแสดงลิเกได้ และยังสามารถแยกออกไปตั้งคณะของตนเองขึ้นหลายคณะ เช่น คณะวิบูลย์ คณะสายใจ คณะหงส์หยก ฯลฯ

นายบุญเลิศ ได้รับเชิญให้ไปสอนและประพันธ์บทการแสดงลิเกให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณธ์ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ชมรมสหายศิลปิน ชมรมศิษย์อาจารย์หอมหวล วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เชิญให้ไปสอนลิเกและประพันธ์บทลิเก เรื่อง ธงสามชาย สองขุนพล ผู้ชนะสิบทิศ ใช้ชื่อคณะว่าลิเกศิลปากร จัดแสดงเนื่องในโอกาสต่าง ๆ จนนับครั้งไม่ถ้วน เช่น รายการศรีสุชนาฏกรรม รายการสังคีตศาลา โรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร และมีลูกศิษย์เอกที่มีชื่อเสียง เช่น นายปกรณ์ พรพิสุทธ์ นายศุภชัย จันทร์สุวรรณ นายไพฑูรย์ เข้มแข็ง ฯลฯ

พ.ศ. ๒๕๒๐ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ได้มาศึกษารวบรวมข้อมูลประวัติและการแสดงลิเก เพื่อทำวิทยานิพนธ์

พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นผู้เขียนบทและฝึกซ้อมการแสดงลิเกทรงเครื่อง เรื่อง พระรถ – เมรี ให้กับมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นผู้เขียนบทและฝึกซ้อมการแสดงลิเกทรงเครื่อง เรื่อง พระรถ – เมรี ให้กับมหาวิทยาลัยบูรพาและร่วมบรรเลงดนตรีไทยในการแสดงลิเกเพื่อไปจัดแสดงที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นผู้เขียนบทและฝึกซ้อมการแสดงลิเกทรงเครื่อง เรื่อง พระอภัยมณีและอีกหลายเรื่องจนถึง พ.ศ. ๒๕๓๔ และเป็นผู้บรรจุทำนองดนตรีในการแสดงชุด ทับทิมสยามให้กับมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นผู้เขียนบทและฝึกซ้อมการแสดงลิเกทรงเครื่อง เรื่อง พระอภัยมณี ตอนเรือแตกให้กับมหาวิทยาลัยบูรพา ในงานเทศกาลเมืองพิทยา จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นผู้เขียนบทและฝึกซ้อมการแสดงลิเกทรงเครื่องและลิเกลูกบทเนื่องในงาน LOS ANGELES FESTIVAL CONTRIBUTORS, U.S.A. เรื่อง สองขุนพล และซิลเดอเรล่า โดยมี ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ เป็นพิธีกรและประสานงาน

พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านการแสดงลิเกแก่ภาควิชาศิลปะ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นผู้เขียนบทและอำนวยการฝึกซ้อมการแสดงลิเก เรื่อง ธงสามชาย ให้กับสมาคมผู้ปกครองและครูวิทยาลัยนาฏศิลป์

พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นผู้เขียนบทและอำนวยการแสดงลิเก และร่วมแสดง เรื่อง ลำสังหนาท ในรายการศิลปะประจำท้องถิ่น ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๗

## ผลงานด้านการแสดง

นายบุญเลิศ มีอาชีพด้านการแสดงลิเกมาตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงปัจจุบัน มีผลงานด้านการแสดงมากมายเหลือที่จะนับได้ พอสรุปผลงานที่สำคัญโดยสังเขป ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๒๒      แสดงลิเกเรื่อง แม่ให้ข้า มาตามพ่อ ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๖      แสดงลิเกเรื่อง พระหันอากาศ ในฤดูจัดการแสดงละครพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ หอวชิราวุธานุสรณ์

พ.ศ. ๒๕๒๖      แสดงลิเกเรื่อง ไมโครธ ในฤดูจัดการแสดงละครพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ หอวชิราวุธานุสรณ์

พ.ศ. ๒๕๒๖      แสดงลิเกเรื่อง ผู้ชนะสิบทิศ ณ สังกัดศาลา และโรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๖      แสดงลิเกเรื่อง พระอภัยมณี เพื่อหารายได้สมทบทุนสร้างตึกสยามมินทร์ โรงพยาบาลศิริราช ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๘      แต่งบทถวายพระพรและแสดงลิเก เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๘      แสดงลิเกทรงเครื่องเรื่อง อิเหนา ตอนศึกกระหมั่งกฤษณ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๓๙      แสดงลิเกเรื่อง แผ่นดินทอง เนื่องในงานฉลองพระราชพิธีกาญจนาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ บริเวณหน้ากองสลาก ถนนราชดำเนิน

พ.ศ. ๒๕๓๙      แสดงลิเกถวาย สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี เรื่อง พระหันอากาศ ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๒      จัดการแสดงมหรหรรมลิกการกุศล เรื่อง "ยอดขุนพล" โดยนำรายได้ส่วนหนึ่งช่วยเหลือเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว จังหวัดอ่างทอง ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๕๕      แสดงลิเกเรื่อง รุ่งฟ้า ดอยสิงห์ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

## เกียรติคุณที่ได้รับ

พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับเกียรติบัตรการแสดงลิเก หารายได้มอบให้กรมศิลปากร เพื่อเป็นสวัสดิการของครูดนตรีและนาฏศิลป์ผู้สูงอายุ ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับโล่ที่ระลึก การบรรเลงปี่พาทย์ งานไหว้ครู ของสมาคมสหทัยศิลป์

พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้รับถ้วยรางวัลในการประกวดนาฏดนตรี จากพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ณ สโมสรราชมรรคาธรรมะ เรื่อง พระอภัยมณี

พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับโล่ในการจัดแสดงลิเกช่วยงานไหว้ครู สมาคมสงเคราะห์สหทัยศิลป์

พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับโล่รางวัลจาก คุณหญิงพิมพ์ฯ สุนทราภรณ์ เนื่องในการจัดแสดงลิเกการกุศลให้กับชมรมรวมใจรักดี

พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับโล่ที่ระลึกการแสดงลิเก หารายได้มอบให้กรมศิลปากร เพื่อเป็นสวัสดิการของครูดนตรีและนาฏศิลป์ผู้สูงอายุ ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้รับเหรียญเป็นรางวัลในการบรรเลงดนตรีไทยร่วมกับคณะดุริยประณีต ณ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับพระราชทานโล่ที่ระลึก จากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ในการจัดลิเกการกุศลเพื่อสร้างตึกสยามมินทร์ โรงพยาบาลศิริราช เรื่อง ผู้ชนะสิบทิศ

พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับโล่ในการจัดแสดงลิเกสนับสนุนการจัดงานเทศกาลของดีเมืองอ่างทอง ปีท่องเที่ยวไทย จังหวัดอ่างทอง

พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับโล่ในการจัดแสดงลิเกการกุศลช่วยเหลือซบ้ำนน้ำตาชาวใต้ร่วมกับจังหวัดอ่างทอง

พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับโล่ในการจัดแสดงลิเกสนับสนุนในงานฉลอง ๑๐๐ ปีศิริราช เพื่อหารายได้สร้างตึกสยามมินทร์ โรงพยาบาลศิริราช

พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับโล่ในการแสดงลิเกรวมโรง หารายได้มอบให้กรมศิลปากรเพื่อเป็นสวัสดิการของครูดนตรีและนาฏศิลป์ผู้สูงอายุ ณ โรงละครแห่งชาติ แสดงเกี่ยวกับการต่อสู้แบบลิเก

พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับเกียรติบัตรการแสดงลิเก ในโอกาสที่เข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ลิเก) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

### ความประพฤติคุณธรรมและศีลธรรม

นายบุญเลิศ นางพินิจ ประพฤติปฏิบัติตนต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ด้วยความกตัญญูทเวที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณาต่อศิษย์ ส่งเสริมให้ศิษย์ประกอบอาชีพที่สุจริต ใจบุญสุนทาน สร้างสถานศึกษาและถาวรวัตถุให้กับพระศาสนา พุ่มเทก่าลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ เพื่อประเทศชาติอย่างจริงใจและเป็นที่เคารพยกย่องนับถือของคนทั่วไป

นายบุญเลิศ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวงการนักแสดงมา ๕๖ ปี เป็นศิลปินที่เลิศด้วยปัญญาความรู้ความสามารถ นายบุญเลิศได้ตั้งปณิธานไว้ว่าจะรับใช้ประเทศชาติ ด้านศิลปะการแสดงเพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของครูอาจารย์ที่ได้สั่งสอนมาไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่